

LÄRARHANDLEDNING

Om materialet

VI HANDLAR, VEM BETALAR?

ALLMÄNNA
ARVSFONDEN

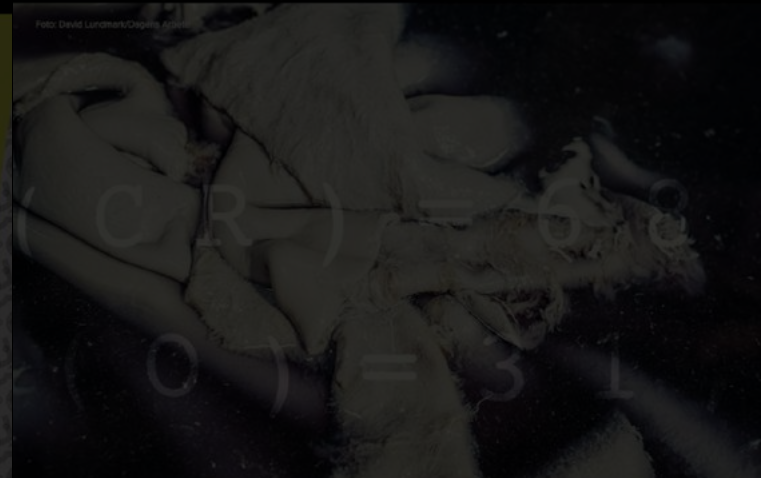
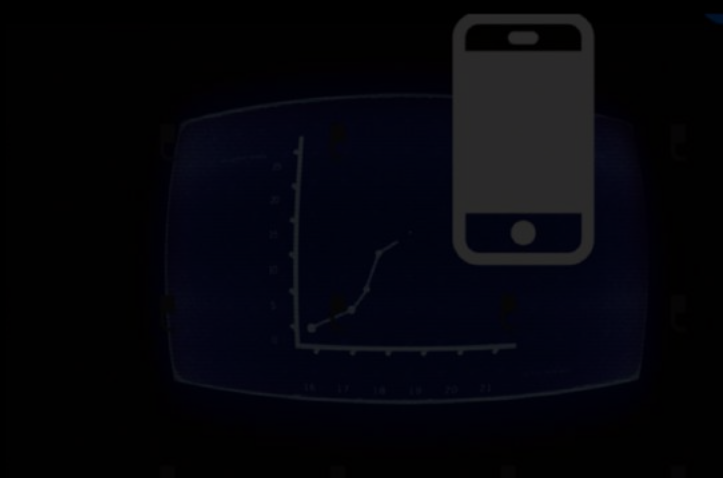
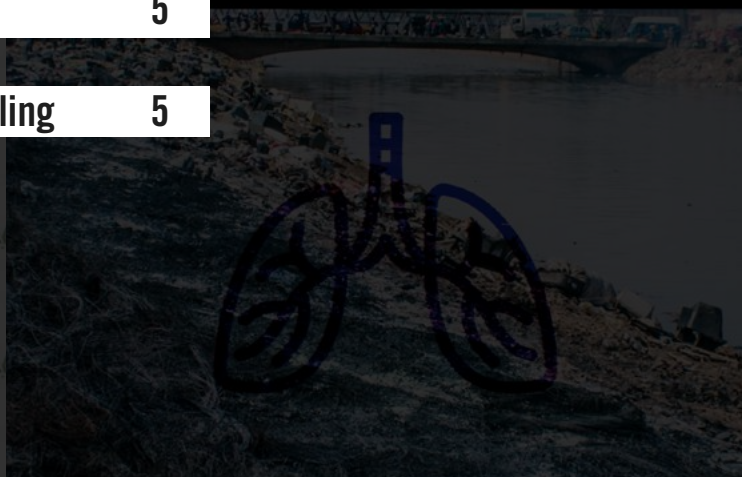
INNEHÅLL

Om Fair Action 3

Det pedagogiska materialet 4

Agenda 2030 5

Skolverkets lärmodul för hållbar utveckling 5

OM FAIR ACTION

Fair Action är en ideell förening som arbetar för att få företag att ta ansvar för sin påverkan på människor och miljö. Vi granskar hur varor och tjänster är producerade och sätter press på företag att förbättra arbetsvillkor och betala levnadslöner. Vår uppgift är att agera blåslampa och sätta agendan för företags hållbarhetsarbete. Vi arbetar för att de som påverkas av företags hela leverantörskedja ska ha möjlighet att själva kunna utkräva sina rättigheter.

Promoting
responsible
business

Många svenska företag struntar i att arbeta hållbart. Men vilka är dom? Det ska du och dina elever ta reda på, med vår hjälp. För vi vet att det går att påverka företagen. Vissa gånger krävs ett gediget granskningsarbete, andra gånger räcker det med ett inlägg på sociala medier.

“**Vi handlar, vem betalar?**” är ett treårigt projekt som drivs tillsammans med Ung Media Sverige och finansieras av Allmänna Arvsfonden. Det utbildningsmaterial som tagits fram syftar till ge gymnasieelever verktyg och metoder så att de självständigt kan granska företag.

ALLMÄNNA
ARVSFONDEN

Fotograf: David Lundmark/Dagens Arbete

Savar, Bangladesh. När djurhudarna garvas krävs stora mängder vatten och kemikalier. Många arbetare saknar skyddsutrustning.

OM MATERIALET

Det här pedagogiska materialet syftar till att ge elever på gymnasiet:

- Fördjupad kunskap och förståelse för företags påverkan på mänskliga rättigheter i globala leverantörsled, med särskilt fokus på levnadslön, arbetsvillkor och fackliga rättigheter.
- Fördjupad kunskap och förståelse för företags ansvar att respektera mänskliga rättigheter utifrån agenda 2030, FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter och internationella riktlinjer som exempelvis de mänskliga rättigheterna i arbetslivet (ILO:s åtta kärnkonventioner).
- Få ökad handlingskompetens och att de som konsumenter och framtida arbetstagare har makt att ställa krav på att företagen att ta ansvar för sin påverkan på människor och miljö.

Övningarna bygger på granskningar som Fair Action gjort och är förankrade i gymnasieskolans läroplan som bl.a. uttrycker:

“Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor är de värden som utbildning ska gestalta och förmedla.” (Gy 11)

Vidare talar läroplanen om vikten av att identifiera sig med andra människor utanför Sverige och ge eleverna ökad empati, något som också Fair Action vill bidra till:

“Skolan ska också främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Läroplanen säger att: ”... ett internationellt perspektiv är viktigt för att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang och för att skapa internationell solidaritet.”

Fotograf: David Lundmark/Dagens Arbete

Savar, Bangladesh. Tangil är 17 år och jobbar med att frakta avfall från ett lädergarveri till industriområdets soptipp.

Skolverket betonar dessutom fem saker som lärande för hållbar utveckling karaktäriseras av, och som stämmer väl överens med vad Fair Action vill uppmuntra till i det här materialet:

- demokratiska arbetsätt
- kritiskt tänkande
- ämnesövergripande samarbeten
- mångfald av pedagogiska metoder
- delaktighet och inflytande från eleverna

I flera ämnen i kursplanerna på gymnasiet finns dessutom stöd för att arbeta med mänskliga rättigheter och hållbar utveckling ur olika perspektiv, särskilt för lärare som undervisar i Samhällskunskap 1–3, Hållbar samhälle, Svenska 1–3 samt Retorik och skrivande, Geografi 1–2, Religionskunskap 1–2, Naturkunskap 1b-2, Företagsekonomi 1 och Ung Företagsamhet. Många av Fair Actions rapporter är på engelska vilket ger goda möjligheter att arbeta ämnesövergripande med engelska.

Materialet kan också ingå i valbara kurser som Internationell ekonomi och Internationella relationer. Det kan också bidra till innehåll i Gymnasiearbetet som alla elever på gymnasiet ska genomföra.

AGENDA 2030

2015 kom världens länder överens om 17 globala mål för hållbar utveckling. Målen sammanfattas i Agenda 2030 och är de mest ambitiösa målen för hållbar utveckling som FN:s generalförsamling har antagit.

Agenda 2030 slår fast att länderna tillsammans ska arbeta för att bland annat:

- avskaffa fattigdom
- minska ojämlikheter och orättvisor i världen
- främja fred och rättvisa
- lösa klimatkrisen

Globala målen för hållbar utveckling ger också ett tydligt uppdrag att arbeta med globala hållbarhetsfrågor i skolan. För dig som lärare finns ett specifikt uppdrag i de Globala målen, genom delmål 4.7, som handlar om att alla studerande ska få de kunskaper och färdigheter som behövs för att främja en hållbar utveckling. Det kan ske genom utbildning kring bland annat hållbar utveckling och hållbara livsstilar, mänskliga rättigheter, jämställdhet, främjande av en kultur av fred, ickevåld och globalt medborgarskap samt värdesättande av kulturell mångfald och kulturens bidrag till hållbar utveckling.

I det här materialet lyfter vi särskilt mål 1 "Ingen fattigdom", 5 "Jämställdhet", och mål 8 "Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt", mål 12 "Hållbar konsumtion och produktion".

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

I läromodulen för hållbar utveckling har Skolverket ytterligare förstärkt hållbarhetsfrågorna i gymnasieskolan. Så här beskriver Skolverket modulens innehåll och syfte:

"Modulen belyser, exemplifierar och konkretiserar hur man genom kollegialt lärande kan arbeta med och utveckla området. Delarna belyser undervisning för hållbar utveckling som stärker demokratiska arbetsätt som möjliggör delaktighet och inflytande från eleverna, kritiska förhållningssätt, reflektion kring värdegrunder, lokala och globala perspektiv samt ämnesövergripande samarbeten och en mångfald av pedagogiska metoder."

Fair Actions material kan till exempel bidra med kunskap i modulens delar:

- Representation – hur ser vi på världen?
- Politiskt eller individuellt ansvar
- Komplexitet och handlande
- Globala målen i undervisningen

De sju pedagogiska övningarna är utformade för att kunna användas i ämnesövergripande undervisning och riktar sig till gymnasienivå. Övningarna tar sin utgångspunkt i rapporter från Fair Action och andra källor och varje övning beskrivs utifrån syfte, metod och tid för att du som lärare snabbt ska kunna få en överblick av innehållet. Övningarna är varierande för att möjliggöra olika arbetsätt för elever, gymnasieprogram och tidsramar, en del är introducerande och andra mer omfattande och uppmuntrar till fördjupat lärande.

